

N:o 53.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1889.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i fråga om befrielse från utgifvande till kronan af vissa s. k. skilnadsarrenden.

(Statsutskottets utlåtande n:o 20.)

Till Konungen.

Inom Riksdagen har fråga väckts derom att, i den mån behörig och nödig utredning öfver hvarje skilnadsarrende blefve verkställd, sådana, som tillkommit utan att arrendatorerna för vanhäfd måst afträda arrendena, måtte afskrifvas.

Riksdagen beslöt nästlidna år, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda förslag, medgifva, att utgifvande af skilnadsarrende för kronoegendomar, med afseende hvarå rätt till arrendets uppsägning enligt kongl. kungörelsen den 13 juli 1887 egt rum, men icke begagnats, finge för den tid af arrendeperioden, som den 14 mars 1889 återstode, förutvarande arrendator efterskänkas, så vidt icke kontraktets förverkande föranledts af vanhäfd, och grundade sig detta beslut hufvudsakligen derpå, att, då arrendatorerna af vissa bland kronans egendommar blifvit satta i tillfälle att genom uppsägning vinna befrielse från arrendena, en motsvarande förmån skäligen ansågs böra beredas de förutvarande arrendatorer, hvilka, derest de ej förut nödgats frånträda sina arrenden och derigenom gått miste om uppsägningsrätten, skulle kunnat af denna rätt draga fördel.

Då den genom kongl. kungörelsen den 13 juli 1887 medgifna uppsägningsrätt ej afser sådana arrenden, hvarom kontrakten upprättats efter 1884 års början, samt de till utgörande af skilnadsarrende förbundne förutvarande arrendatorer, hvilkas efterträdare i arrendet begagnat den enligt återopade kongl. kungörelse medgifna rätten att uppsäga sina arrenden till upphörande den 14 mars 1889, redan blifvit genom Eders Kongl. Maj:ts den 22 december 1887 meddelade förklaring befriade från berörda skilnadsarrendes utgörande för tiden efter den 14 mars 1889, kvarstår alltså skyldigheten till skilnadsarrendets utgörande

dels för alla de i följd af kontraktets förverkande upphörda arrenden, om hvilka kontrakt upprättats efter 1884 års början, vare sig dessa arrende-skilnadsbelopp afse tiden före eller efter den 14 mars 1889,

dels för samtliga öfriga arrendeskilnadsbelopp, som upplupit före den 14 mars 1889.

Hvad beträffar förstnämnda skilnadsarrenden, eller dem, hvilka skola utgöras på grund af förverkande af sådana arrendekontrakt, som upprättats efter 1884 års början, anser Riksdagen någon eftergift icke böra ifrågakomma. Från den år 1887 medgifna uppsägningsrätten undantogs nemligen, bland andra, de arrenden, hvarom kontrakten upprättats efter 1884 års början, enär dessa, hvilka ingåtts under de år, då de stadigt sjunkande spanmålsprisen utöfvat sin fulla verkan på arrendebeloppen och i allmänhet betydligt nedbringat desamma, afslutats allt för kort tid förut, för att en återgång af arrendekontrakten syntes böra ifrågakomma; och då eftergiften af skilnadsarrendena, såsom ofvan är nämnt, föranledts af den medgifna rätten att uppsäga vissa arrenden, torde de i sistnämnda hänseende gjorda undantag visserligen böra gälla jemväl skilnadsarrendenas efterskänkande.

Hvad dermot angår de skilnadsarrenden, hvilka skola utgöras för arrendetiden före den 14 mars 1889 och hvilka icke böra erläggas på grund af förverkade arrendekontrakt, som upprättats efter 1884 års början, har Riksdagen velat ifrågasätta, huruvida icke eftergift i dessa skilnadsarrenden må kunna medgifvas, för så vidt icke kontraktets förverkande föranledts af vanhäfd, och i öfrigt med de undantag i afseende å vissa arrenden, som föreskrifvits vid de under de två senaste åren medgifna eftergifterna i arrendeafgifternas utgörande och i fråga om rätten till arrendenas uppsägning.

Riksdagen har visserligen icke förbisett den fara, som torde ligga deri, att genom efterskänkande af de s. k. skilnadsarrendena den miss-

uppfattning till äfventyrs skulle kunna göra sig gällande, att fullgörande af arrendekontrakt om statens egendomar må kunna åsidosättas med mindre verkande påföljder än då fråga är om dylika aftal enskilde personer emellan. Men då en eftergift af sådana skilnadsarrenden, som sist omförmälts, kan anses stå i nära öfverensstämmelse med de åtgärder, som under de två senare åren vidtagits för att mildra kronoarrendatorernas af de för landtbruket sällsynt ogynsamma konjunkturena förorsakade tryckta ställning, och för öfrigt afser ett efterskänkande för en gång af fordringar, hvilkas bibehållande vid laga kraft föranleder kostnader och för hvilkas indrivande i allmänhet sannolikt ringa utsigt förefinnes, bör en dylik eftergift icke kunna för framtiden alstra anspråk på vidare eftergifter af enahanda slag eller gifva grundad anledning till en sådan missuppfattning, som ofvan antydts.

Då emellertid före denna frågas slutliga afgörande närmare utredning torde erfordras för fullständigare bedömande ej allenast af den förlust, staten genom berörda eftergift skulle komma att vidkännas, utan äfven af de öfriga omständigheter, som på frågans afgörande kunna inverka, har Riksdagen ansett ärendet påkalla en utredning, som endast genom Eders Kongl. Maj:ts försorg kan åvägabringas.

Riksdagen får alltså hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t, efter utredning i afseende å den eftergift, som skäligen må kunna medgifvas de arrendatorer, hvilka, på grund af före 1884 års början ingångna, af annan orsak än vanhäfd förverkade kontrakt, äro skyldige att för arrendetiden intill den 14 mars 1889 erlægga s. k. skilnadsarrenden, täcktes till Riksdagen inkomma med det förslag, omständigheterna befinnas föranleda.

Stockholm den 13 maj 1889.

Med undersätlig vörndnad.
